

FORMAREA ERUDIȚIEI: RELAȚIA DINTRE CAPACITĂȚILE ACADEMICE, PRACTICILE PEDAGOGICE ÎN DEZVOLTARE ȘI DESIGNUL BIBLIOTECII¹

Jill BEARD,
*director adjunct al Bibliotecii universitare,
Universitatea Bournemouth,
Bournemouth, Marea Britanie*
Penny DALE,
*șef al secțiunii Bibliotecii,
Universitatea Bournemouth,
Bournemouth, Marea Britanie*

**Ședința: 94. Erudiția, citirea și educarea informațională
CONGRESUL MONDIAL AL BIBLIOTECILOR ȘI INFORMAȚIEI:
A 75-A CONFERINȚĂ GENERALĂ A IFLA
(FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ A ASOCIAȚIILOR ȘI INSTITUȚIILOR BIBLIOTECARE)
23-27 august 2009, Milano, Italia**

Rezumat

Acest articol analizează felul în care designul bibliotecilor contribuie la formarea unui șir complex și evolutiv de capacități academice și practici pedagogice în dezvoltare. Articolul analizează și contribuția pe care aceste capacități o au asupra studenților care învață într-un mediu din ce în ce mai digitalizat. Pentru a căpăta competențe academice, studenții au nevoie de biblioteci care țin cont de „ceea ce face studentul” (Biggs, 2007) și de stiluri alternative de învățare. Pe măsură ce personalul academic dezvoltă activități didactice digitale inovatoare, sălile bibliotecilor trebuie să fie adaptate noilor posibilități de învățare.

În 1998 Radford ne-a reamintit despre raționalitatea percepută a bibliotecii. El a descris „o încăpere în care fiecare obiect are un loc anume și relații prestabilite cu celelalte obiecte”. În continuare Radford a numit biblioteca o metaforă a ordinii și a încheiat cu o parafrază după Anderson (1992, p. 114, citat de Radford în 1998): „Libertatea există atunci când autorul / cititorul poate construi asocieri și căi de cunoaștere într-o lume flexibilă și multilaterală.” Aceste cuvinte descriu cu o precizie profetică studenții de aproape douăzeci de ani mai târziu, care sunt capabili să execute mai multe acțiuni în paralel, se simt în largul lor atât în spațiul real, cât și în cel virtual și asimilează rapid informația de la o varietate de surse (Jukes și Dosaj 2006, p. 37).

După cum au menționat Ball și alții în 2007, discontinuitatea rezultată este permanentă și mișcarea seismică produsă pe parcurs are deja un impact profund asupra capacităților necesare studiului în mediul electronic. Pe măsură ce învățământul digital ia amploare în secolul XXI, necesitatea imperioasă de redefinire a capacităților existente și dezvoltare a altora noi nu poate fi ignorată. Provocarea pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Marea Britanie

¹ <http://www.ifla.org/annual-conference/ifla75/index.htm>

era de a crea diferite spații astfel încât să existe locuri în care să se poată studia în liniște, dar și locuri destinate învățării colective. Ambele tipuri de spații trebuie dotate neapărat cu tehnologii care transformă procesul de învățare și au astfel impact asupra capacităților necesare unui studiu eficient.

Designul Bibliotecii Sir Michael Cobhan din cadrul Universității din Bournemouth reprezintă o abordare holistică a întrunirii așteptărilor studenților. În anul 2007 clădirea a câștigat Premiul cincinal pentru Designul Bibliotecii oferit de Societatea Bibliotecilor de Colegiu, Naționale și Universitare (SCONUL). Acest premiu a recunoscut „inteligența” clădirii și capacității acesteia de adaptare. Sheila Cannell, președintele grupului de lucru SCONUL pentru amenajarea spațiului a declarat: „Această bibliotecă poate continua să răspundă schimbărilor din sfera serviciilor bibliotecare pentru că este foarte flexibilă.”

Un element important al flexibilității descrise de Corral este recunoașterea unor elemente care rămân constante în multitudinea de schimbări. De exemplu, capacitățile existente în epoca tiparului sunt încă necesare, dar ar putea avea nevoie de remodelare pentru a funcționa pe deplin în mediul digital.

Capacitatea cea mai evidentă în contextul bibliotecar și al învățământului este probabil capacitatea de a citi pentru diplomă, o activitate ce rămâne a fi la fel de actuală în acest secol ca în trecut, dar care cuprinde acum activități mai variate decât citirea unei cărți sau a unei reviste. Studenții generației internetului (Oblinger 2005), digitalii nativi descriși de Prensky (2001), lucrează simultan în diferite medii. Studenții Universității din Bournemouth pot fi văzuți folosind laptopuri, cărți și telefoane mobile în timpul lucrului. Faptul că studenții lucrează în grup în fața laptopurilor și a computerelor a determinat introducerea „cabinelor tehnologizate” în toamna anului 2008. Aceste spații dotate cu tehnologie s-au dovedit a fi extrem de populare, oferindu-le studenților posibilitatea de a lucra în grup, utilizând diverse tehnologii media și Web 2.0.

© Universitatea Bournemouth

Imaginea 1. Cabine tehnologizate în Biblioteca Sir Michael Cobham

Comentariile studenților demonstrează cât de populare sunt cabinetele tehnologizate:

- „... un mediu mult mai relaxat, mai performant, probabil și mai productiv”;
- „... mai multe oportunități de a realiza lucru în grup, nu mai trebuie să ne zbatem să găsim un loc în care să putem termina lucrul”.

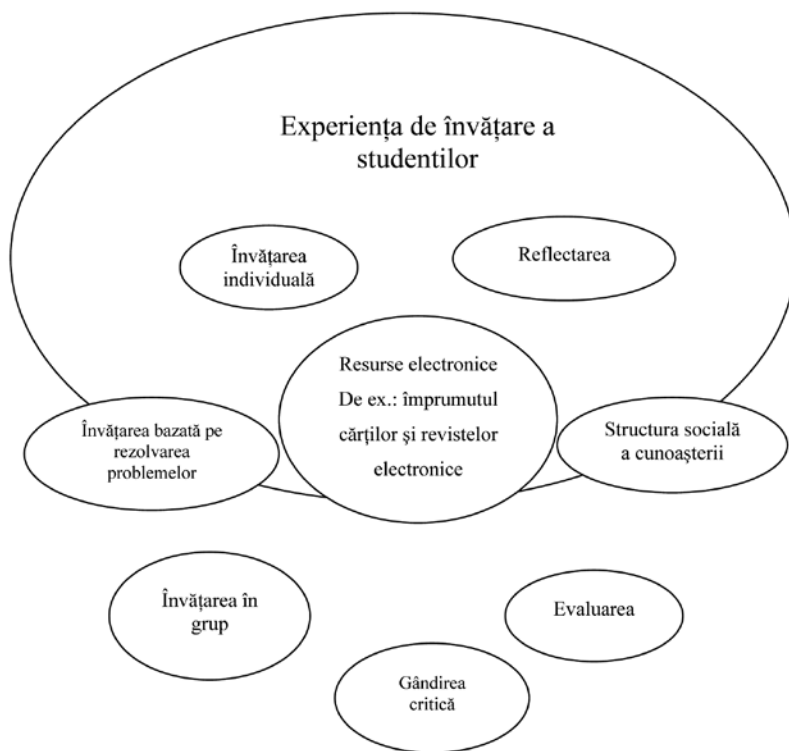
Pentru a putea exploata multitudinea de resurse disponibile, studenții au nevoie de capacități complexe. Kope (2006) a enumerat câteva deprinderi și strategii de învățare, pe care le grupează în termenul „capacități academice”. Acestea variază de la gândire critică și tehnici avansate de citire până la învățarea cu și prin intermediul tehnologiei. Gândirea critică este o deprindere esențială în mediul tipărit, dar este probabil și mai importantă în mediul învățământului digital. Abundența resurselor electronice disponibile necesită un nivel de discernământ și evaluare din partea studenților, de care generațiile anterioare, care învățau din cărți și o selecție mică de reviste tipărite, nu aveau nevoie.

În ultimii ani, bibliotecarii s-au concentrat, din motive probabil lesne de înțeles, pe educarea informațională (EI). Au fost discutate diferite metode de predare a educării informaționale și meritele relative ale contactului față în față și a consultațiilor online generează constant un val de articole științifice și dezbateri. Recunoscând importanța continuă a EI, este probabil mai productiv să o vedem ca pe o componentă a capacităților academice în sens larg. Pentru a le putea îngloba, bibliotecarii trebuie să se detașeze de domeniile lor tradiționale și să lucreze cu colegii din alte discipline. De exemplu, bibliotecarii din diferite secții ale bibliotecii au lucrat un timp îndelungat în parteneriat cu personalul academic (Dale și alții, 2006); acum ei trebuie să creeze noi alianțe cu alți colegi, mai ales cu cei responsabili de resursele umane și tehnica predării.

În anul 2008, Proiectul eRes din cadrul Universității Bournemouth a oferit posibilitatea de a studia multiplele aspecte ale învățării, capacităților academice și pedagogice în contextul unui mediu din ce în ce mai digitalizat. Proiectul eRes a fost sponsorizat de către Academia de Învățământ Superior (Higher Education Academy) și a avut drept scop îmbogățirea experienței de învățare a studentului prin dezvoltarea și răspândirea:

- 1) suporturilor pedagogice inovative care combină în procesul de învățământ activitățile de învățare și resursele electronice expuse academic;
- 2) unei strategii de citire electronică care încadrează modele pentru descoperirea resurselor și capacităților electronice;
- 3) recomandărilor cu privire la asistența pe care o necesită studenții de la bibliotecari, specialiștilor în resurse umane și tehnica predării.

Îmbunătățirile pe care noile tehnologii le-au adus practicilor pedagogice au fost analizate în 13 studii de caz bazate pe experiența din cadrul Universității Bournemouth.

© Universitatea Bournemouth

Figura 1. Experiența de învățare a studenților

Figura 1 arată că experiența de învățare a studenților într-un mediu digital crește atunci când resursele informaționale sunt prioritare pentru învățare și competențe.

Deoarece cadrele didactice folosesc din ce în ce mai mult mediul virtual pentru a prezenta suporturile de curs, mulți au nevoie de ajutor pentru a face tranziția de la a folosi mediul virtual doar ca suport pentru prezentările în PowerPoint sau ca arhivă pentru documentele în format Word la exploatarea potențialului acestuia ca o resursă pentru învățarea interactivă. Unii dintre profesori ar putea manifesta reticentă în folosirea tehnologiei Web 2.0 din diferite motive. Timpul, sau mai degrabă lipsa lui, a fost una din problemele pe care le-au invocat cadrele didactice care au luat parte la Proiectul eRes. Majoritatea a simțit că investiția mare de timp necesară la începutul procesului este rezonabilă pe termen lung, având în vedere reacțiile pozitive ale studenților la noile tehnologii. Totuși, unii au recunoscut că au avut nevoie de mai mult sprijin din partea bibliotecarilor, a spe-

cialiștilor în resurse umane și tehnici pedagogice pentru a-și putea dezvolta încontinuu resursele.

Mulți dintre profesorii implicați în Proiectul eRes erau îngrijorați de nivelul de cercetare și lectură/citire în rândurile propriilor studenți. Pentru a-i încuraja pe aceștia să găsească reviste academice și să le folosească în mod critic, profesorii au folosit o selecție de instrumente din meniul Blackboard (Adobe), mai ales wiki (site ce permite crearea și editarea de pagini web), bloguri, forumuri și instrumentul social de căutare a literaturii Scholar. Profesorii au descoperit că un număr mare de studenți au nevoie de ajutor în folosirea uneltelor menționate. Ei aveau nevoie de un șir de capacități pentru a lucra eficient în mediul digital. Crook (2005) observă: „contextul în care se produce cititul și scrisul este deseori schimbător” și analizează felul în care tehnologia informației poate redefini și restructura capacitățile academice.

© Universitatea Bournemouth

Imaginea 2. Spațiu destinat învățării de socializare în incinta Bibliotecii Sir Michael Cobham

Ware și Warschauer (2005) observă că tehnologia permite cititului și scrisului să devină „potențial interactive”. Învățarea în bibliotecile care dispun de tot mai multe texte în format digital necesită ca tehnologia să fie cât mai accesibilă, atât unei persoane care realizează o cercetare individuală amănunțită, cât și unui grup care are nevoie de un mediu foarte interactiv. Achiziționarea capacităților este un proces mai complex decât simpla însușire a unui set de deprinderi comunicative. În opinia lui Crook (2005), „erudiția presupune de asemenea recunoașterea că [...] variatele forme posibile ale scrisului trebuie modelate în funcție de diferite contexte sociale și culturale de utilizare”. Clădirea

bibliotecii constituie unul dintre acele „contexte” și felul în care studenții folosesc spațiul accesibil contribuie la dezvoltarea capacităților acestora. Trebuie să existe un echilibru între spațiile destinate învățatului în grup și celui individual. Studenții au nevoie de acces la ambele, în dependență de tipul de învățare pe care o realizează.

© Universitatea Bournemouth

Imaginea 3. Spațiu pentru învățare în liniște în incinta Bibliotecii Sir Michael Cobham

În 2007 Universitatea Bournemouth a sărbătorit 50 de ani de la înființarea bibliotecii și a instituțiilor ce au precedat înființarea universității. Pentru a marca acest eveniment, David Ball, actualul bibliotecar universitar, a scris: „Să ai succes înseamnă să te poți adapta. Totul constă în a accepta și a ghida schimbarea, bazându-ne pe sprijinul celor din jur. Trebuie să creăm un mediu de învățare activă nu numai prin utilizarea cât mai eficientă a spațiului, dar și prin adaptarea acestuia la practicile pedagogice în dezvoltare și așteptările studenților.”

Bibliografie

1. Beard, J. and Dale, P., 2008. Re-designing services for the Net-Gen and beyond: an holistic review of pedagogy, resource and learning space. *NewReview of Academic Librarianship*. 14. 99-114.

2. Biggs, J. and Tang, C. 2007. *Teaching for quality learning at University: what the student does*. 3rd ed. Maidenhead: Open University Press.
3. Crook, C. 2005, Addressing research at the intersection of academic literacies and new technologies. *International Journal of Educational Research*. 43. 509-518.
4. Bournemouth University, 2009. About our buildings. Available from <http://www.bournemouth.ac.uk/library/building/building.html> [Accessed 14 April 2009].
5. eRes Project. 2008. Available from <http://www.bournemouth.ac.uk/eds/eres/index.html> [Accessed 14 April 2009].
6. Kope, M., 2006. Understanding e-literacy. In: Martin, A and Madigan, D. eds. *Digital literacies for learning*. London: Facet Oblinger, D. and Oblinger, J., 2005. *Educating the net generation*. Available from <http://www.educause.edu/educatingthenetgen/5989> [Accessed 14 April 2009].
7. Prensky, M., 2001. Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*. 9 (5) -6.
8. Jukes, I. and Dosaj, A., 2006. Understanding Digital Kids (DKs): teaching and learning in the new digital landscape. The InfoSavvy Group.
9. Radford, G., 1998. Flaubert, Foucault, and the Bibliotheque Fantastique: Toward a Postmodern Epistemology for Library science. *Library Trends*. 46 (4). 616-634.
10. Ware, P. and Warschauer, M., 2005. Hybrid literacy texts and practices in technology-intensive environments. *International Journal of Educational Research*. 43. 432-445.